

Sagita Mirjam Sunara
konzervatorica-restrauratorica
docentica na Umjetničkoj akademiji
Sveučilišta u Splitu

Život i djelo Zvonimira Wyroubala

doktorska disertacija
mentori: dr. sc. Marko Špikić, izv. prof.
dr. sc. Višnja Bralić, nasl. doc.

Disertacija je obranjena 31. ožujka 2017.
na Filozofskom fakultetu Sveučilišta
u Zagrebu, pred povjerenstvom:
dr. sc. Zlatko Jurić, red. prof. (predsjednik)
dr. sc. Franko Čorić, doc.
dr. sc. Marijan Bradanović, izv. prof.

SAŽETAK

Ova doktorska disertacija donosi cjelovit i sustavan prikaz života i djelovanja restauratora Zvonimira Wyroubala (Karlovac, 1900. – Zagreb, 1990.) te prikaz razvoja restauratorske profesije u prvoj polovici 20. stoljeća.

Zvonimir Wyroubal diplomirao je slikarstvo na Višoj školi za umjetnost i obrt u Zagrebu. Od 1922. do 1925. godine usavršavao se u inozemstvu (Austrija, Francuska, Italija). Nakon povratka u Hrvatsku i bezuspješne potrage za restauratorskim poslom posvetio se nastavničkom radu. Značajan je zbog toga što je 1942. godine zajedno s Vladimirom Tkalčićem, ravnateljem Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu, formirao prvu javnu restauratorsku radionicu u Hrvatskoj. Nekoliko je čimbenika potaknulo osnivanje te radionice: ratne okolnosti, odnosno dopremanje velike količine vrlo oštećenih umjetnina s ratom zahvaćenih područja u Muzej za umjetnost i obrt, Tkalčićev poticaj i podrška tome projektu i, što je osobito važno, Wyroubalov prelazak u Tkalčićev muzej. Bez Wyroubalova stručnog znanja, vještine i snalažljivosti, formiranje i rad muzejske radionice ne bi bili mogući. Na čelu muzejske radionice Wyroubal je ostao do kraja 1947. godine. Za to je vrijeme od propadanja spasio niz umjetničkih djela

te osmislio i postavio prvu restauratorsku izložbu u Hrvatskoj (1946.). Početkom 1948. radionicu je preuzela Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Ideja o pretvaranju restauratorske radionice Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu u restauratorski centar začeta još početkom 1947. godine (moguće i ranije). Wyroubal je postavljen na mjesto upravitelja novoosnovanog Restauratorskog zavoda JAZU. Radom te ustanove rukovodio je do 1964. godine. Otpočetka je bilo zamišljeno da se Restauratorski zavod, osim restauriranjem umjetničkih djela iz zbirki Jugoslavenske akademije, što je imalo prioritet, bavi spašavanjem ugrožene kulturne baštine na području čitave Hrvatske.

Pod Wyroubalovom upravom, Restauratorski zavod se stručno ekipirao i prostorno proširio. Ustanova je pokrivala teritorij čitave Hrvatske i surađivala sa svim konzervatorskim odjelima. Wyroubal i njegovi suradnici mnogo su vremena provodili na terenu, sustavno popisujući ugrožena umjetnička djela i izvodeći restauratorske radove. U radionicama Restauratorskoga zavoda restaurirane su neke od naših najznačajnijih umjetnina. Najzahtjevniji zahvati bili su povjereni Wyroubalu, koji je uživao status vrhunskoga stručnjaka. On je redovito publicirao rezultate svojega stručnoga rada i otkrića do kojih je došao.

Restauratorski zavod je provodio programe izobrazbe restauratora iz Hrvatske i drugih dijelova Jugoslavije, te odigrao važnu ulogu u osnivanju novih restauratorskih radionica. Istovremeno, Wyroubal je svojim suradnicima omogućio stručno usavršavanje u inozemstvu.

Wyroubal je umirovljen krajem veljače 1965. Nakon umirovljenja posvetio se numizmatici. Povremeno se bavio i restauriranjem. Cijeli je život slikao, ali je njegov slikarski opus slabo poznat, jer je rijetko izlagao. Bavio se i ilustratorskim radom. Katalog Wyroubalovih publiciranih ilustracija i slika iz fundusa hrvatskih muzeja koji autorica u disertaciji donosi predstavlja značajan doprinos budućim istraživanjima. x